

Danijel Jovanović

Svet iza kapije

Otvorena knjiga

Beograd, 2025.

Severna kapija

I deo
Duhovi prošlosti

II deo
Glasovi u tami

III deo
Stranice od peska

IV deo
Staze sudbine

Danijel Jovanović

Svet iza kapije

*Za sve vas koji ste tokom protekle decenije
u svetu iza kapije nalazili svoje utočište
i za sve vas koji ćete ovaj svet tek otkriti.*

Upozorenje! Ovo izdanje sadrži brojne spojlere i otkriva gotovo sve misterije zakopane u serijalu „Severna kapija”. Ukoliko vam je želja da pročitate serijal i doživite ga na pravi način, uz brojne preokrete i iznenađenja, učinite to pre nego što zavirite u knjigu pred vama.

Reč autora

Roman „Severna kapija. duhovi prošlosti” prvi put je objavljen u aprilu 2015. godine pod okriljem Društva za afirmaciju kulture „Presing” iz Mladenovca. Bio je to najmanji mogući tiraž koji je za mene u tom trenutku predstavljao ostvarenje svega o čemu sam sanjao. Nisam mogao ni da pretpostavim koji će dalji put ovog serijala biti, kao ni da to će ujedno odrediti i put moje književne karijere. Nestvarno mi je kada pomislim da je prošlo već deset punih godina od tog trenutka, a još i više od vremena razvijanja ideje i stvaranja sveta kroz koji je Suzana, zajedno sa svojim prijateljima, osvojila srca brojnih čitalaca, otvorila mi vrata mnogih domova i uspela da u meni probudi svest o tome šta sve i ja sam mogu i koliko daleko smem da sanjam. Odrastao sam zajedno sa njom i ostalim junacima ovog serijala.

Veliki broj vas čak i sada nakon svih ovih izdanja i nakon šest godina otkako je poslednja knjiga iz serijala ugledala svetlost dana postavlja pitanje o mogućnosti nastavka Suzaninih avantura. Odgovor za sada ostaje isti – što se mene, kao autora, tiče, ova priča zaokružena je na pravi način i svi njeni ćoškovi su popunjeni. Ipak, poželeo sam da za ovaj jubilej pripremim nešto za sve vas koji i dalje živite u svetu iza kapije i koji mu se često i sa ljubavlju vraćate, i za sve one generacije koje tek dolaze i koje će nam se pridružiti na ovom nezaboravnom putovanju, sazreti sa nama i spoznati ponešto o sebi kroz ovu priču punu strahova, zagonetki i topline. Ovaj serijal je mnogima od nas pružio utehu kada nam je bila najpotrebnija, učio nas o različitosti, prihvatanju i upornom verovanju da svetlo na kraju tunela nije samo prazna priča, a da je tama nešto što se može i mora pobediti.

Knjiga pred vama nije roman; ona se može okarakterisati kao svojevrsni priručnik serijala „Severna kapija”, uvid u svet iza kapije, koji sam stvarao gotovo sedam godina, enciklopedija posvećena pre svega bićima slovenske mitologije, kolekcija dodatnih informacija o serijalu ili kolekcionarski primerak za sve one koji su u ovoj priči godinama uživali i koji žele da joj se vrate, da probude nostalgiju i da se podsete omiljenih delova, ali i saznaju nešto novo o junacima ove priče.

Za mene je rad na ovom specijalu predstavljao buđenje nekih lepih uspomena, određenu setu iz vremena kada sam pokušavao da se izgradim kao pisac i steknem nečije poverenje i pažnju kako bi knjiga uopšte ugledala svetlost dana, kopanje po duhovima prošlosti, koje sam na kraju pobedio i čiju uspomenu čuvam kao staro, dragoceno prijateljstvo. Uživao sam u svakom segmentu stvaranja ove knjige i poletnog srca je sada delim sa vama.

Hvala vam za nestvarnih deset godina! Radujem se svemu što tek dolazi.

S ljubavlju,
Danijel

Izbačeni delovi

Roman „Severna kapija: duhovi prošlosti” nastajao je negde oko dve godine (između 2010. i 2012), a bilo mi je potrebno pune tri da ga objavim. U svojim prvim intervjuima i gostovanjima te 2015. godine pričao sam o tome da je ovo bio projekat koji je teško pronašao svog izdavača i da je bio nekoliko puta odbijen (govoreći samo o izdavačima koji su opšte odgovorili na upit ili pristali da pregledaju bar deo rukopisa). Za mladog autora, bez kontakta i poznanstava, ovo jeste bio obeshrabrujući period koji je uticao na veliku pauzu u pisanju romana „Severna kapija: glasovi u tami” od koga sam umalo i odustao.

Jedan od konstruktivnijih komentara u to vreme bio je da je roman preobiman za svoju ciljnu grupu i da sam uzeo previše prostora prilikom uvoda, što bi moglo ozbiljno da se kosi sa pažnjom koju bi mlađa publika mogla da posveti nekoj priči. Originalan rukopis „Duhova prošlosti” imao je 31 poglavlje, a prva objavljena verzija 28. Većina scena koje sam u prepravkama skratio ili potpuno izbacio dešavale su se kod kuće pre samog odlaska u školu, a neke od njih pružale su dodatne tragove o temi izgubljenog deteta. Mislio sam da bi bilo interesantno da vam sada neke od tih, izbačenih, scena predstavim u originalu kako biste imali bolji uvid u to šta znači uredničko uređivanje teksta.

Takođe vam ostavljam i jedan malo duži odlomak sa početka romana, kao i jedno od pisama koje je Anita poslala Suzani u originalnoj verziji rukopisa. Iz ovih delova zaključićete da je trebalo da Anita ima veću ulogu od one koju je u konačnoj verziji dobila. Shvatio sam da bi upućivanje Anite u stvarna dešavanja u školi (duhovi, nasilje i mračna misterija) dodatno opteretilo radnju i da bi

logičan rizik bio taj da Suzanini roditelji saznaju šta se događa i odluče da je momentalno vrate kući. Pisma su tako izbačena iz rukopisa i pominju se usputno bez važnosti za sam tok radnje, a scene koje ona i Suzana dele na početku romana skraćene i prerađene.

Ostavljam vam i produženu verziju Suzaninog i Ilijinog prvog susreta prilikom putovanja u školu. Ova, needitovana, verzija daje dodatne detalje o naravi dečaka koga smo u tom trenutku i mi prvi put videli, kao i o Suzaninim utiscima pre nego što ga je bolje upoznala.

Odlomcima sam, samo za ovu priliku, dao imena kako bismo ih lakše raspoznali, ali oni nisu nikada činili zasebna poglavlja.

Odlomak I - Čudna poseta

Jutro je osvanulo tiho i mrzovoljno kao da je samo još jedno u nizu. U kući porodice Kovač trčalo se na sve strane. „Gde su papiri? Gde si stavila pare? Jesi li doručkovala? Dovoljno dug je to put. Očešljaj se lepše! Ko zna koga ćeš usput da sretnoš. Iznesite torbe kod ulaznih vrata da nešto ne zaboravimo!” Bibi je bila uporna da karirana torba u koju je spakovala džem od šipka, slatko od dunja, kisele krastavčiće, ajvar i žutu pogaču mora da se ponese. „Bez domaće kuhinje ima da se osušiš kao grana”, deklamovala je trčeći za ćerkom. Suzana je morala da popusti iz jednog jedinog razloga – nije mogla da se raspravlja jer bi joj glas zadrhtao svaki put kad bi pokušala nešto duže da govori. Znala je da će se, ako popusti i zaplače pred njima, sve pretvoriti u pogrebnu atmosferu. Ako prividni štit koji je Bibi na sebe navukla pukne, tu bujicu niko neće moći da zaustavi. Roditelji su bili istrajni u nameri da je isprate do prestonice kako bi je bezbedno smestili u autobus ka njenom novom životu. Bio je to, po njenom mišljenju, bespotreban trošak, ali je duboko u sebi bila zahvalna što iz sela neće iskoračiti sama.

Tata je natovario putničke torbe na bicikl, a kariranu torbu, koja je zvecketala pri svakom pokretu, nosila je Bibi. Suzi je preko ramena nosila dugačku platnenu torbu u koju je smestila važne papire, nešto novca i hranu za usput. Kako je zavukla ruku da proveri da li je sve tu, napipala je dve mirišljave sveće koje joj je majka krišom tu ubacila. Nasmejala se sama za sebe. Dok su izlazili na ulicu, okrenula se da lepo osmotri kuću i dvorište, svoj dom. Žuta kućica sa velikim drvenim prozorima i zagasitocrvenim krovom izgledala je kao da spava između krošnji dva velika oraha. Bašta puna urednih redova povrća zelenila se u pozadini poput pašnjaka, okružena drvenom tarabom ofarbanom u crveno. Setila se kako je pomagala tati tog dana i kako su joj prsti na rukama posle toga cele nedelje bili umrljani crvenim flekama. Bibi nikada nije ni želela tu crvenu boju jer je smatrala da je bila suviše skandalozna i neprijatno se razlikovala od komšijskih plavih i braon nijansi. Zatvorili su kapiju, okrenuli zardali ključ i spustili se do centra da sačekaju lokalni autobus.

Put do glavnog grada bio je krajnje neudoban i samim tim trajao je kao čitava večnost. U autobusu rasklimanih prozora i prašnjavih sedišta bila je tolika gužva da su Miša i Bibi morali da drže Suzanine putničke torbe u krilima, dok je ona sedela na zadnjem redu sedišta skućena između dva starija gospodina pozamašnih stomaka. Jedan od njih izvadio je dva kuvana jajeta i parče slanine iz aluminijumske folije i počeo da jede dok se autobus zakašljavao svaki put kad bi vozač pokušao da nagazi na gas. Brkati čika je ponudio Suzanu jajetom, a prestravljena devojčica je samo odmahнула glavom pokušavajući da nanese ućtiv izraz na svoje crveno lice. Pitala se hoće li prvog dana u školi smrdeti na kuvano jaje, prašinu i luk. Bio bi to divan početak! Bibi se svakih nekoliko minuta okretala da proveri svoju ćerku i da joj se osmehne, bila je crvena poput ajvara koji je celim putem stezala uz punačke grudi. Sve vreme je deklamovala nešto Miši, koji je na pola puta zaspao, pa i glasno zahrkao.

Suzi je u prestonici bila svega dva puta za svojih trinaest godina. U prvom razredu osnovne škole bila je sa odeljenjem na jednodnevnom izletu u okviru koga su posetili čuveni Zoološki vrt, trg i veliki park. Za nju je to tada izgledalo kao da je kročila u neki potpuno drugi svet, bila je opčinjena. Cele večeri je kod kuće govorila kako će ona jednog dana živeti u nekom zaista velikom gradu i kako će moći da ide u lunapark kada god joj se ćefne. Kasnije je brzo zaboravila na to i nastavila sa onim što je imala. Drugi put je tamo otišla kada je imala devet godina. Odjednom su joj jednog nedeljnog jutra roditelji rekli da imaju iznenađenje za nju, a onda su se skockali i otišli da čekaju autobus. I sada je mogla da se seti kako je bila zbunjena tog dana i da je stalno zapitkivala za razlog posete glavnom gradu, ali su je na kraju ubedili da su zaista samo hteli da je iznenade lepo provedenim danom.

„Toliko učenje, ima glava jedan dan da ti prsne kao lubenica!”, dahtala je Bibi dok su tog dana izlazili sa autobuske stanice. „Valjda i mi možemo tebe nekad da nagradimo, nego šta!”

„Mogla si jednostavno da mi kupiš košulju kao i prošli put.”

„Znamo koliko voliš grad, a ni ti, ni mi, nismo odavno bili baš nigde”, dodao je Miša.

„Šalim se. Hvala vam!”

Bibi je tog dana bila poprilično nervozna. Suzi joj se sve vreme smejala zamišljajući je kao kokošku zalutalu u njivu punu žita. Ženica je trčala od izloga do izloga, komentarisala fasade zgrada, terase sa cvećem, pa čak i prolaznike. Kako su stigli rano, prvo su se prošetali pešačkom zonom u centru, gde se Bibi čudom čudila kako jedna devojka može da hoda na štikletinama od skoro dvadeset centimetara a da se živa ne polomi, a onda su otišli u park na sladoled. Dan je bio prijatan, pun mirisa i jarkožute boje. Najednom je tata morao da ode do jedne velike sive zgrade na koju su sasvim slučajno nabasali. Rekao je da treba da vidi nešto o novim delovima